

«ΤΟ ΡΩΜΑΪΚΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ»

Το Ρωμαϊκό ημερολόγιο πριν και μετά την μεταρρύθμιση του Ιουλίου Καίσαρα το 45π.Χ.:

	ΠΡΙΝ ΤΟ 45π.Χ.	ΜΕΤΑ ΤΟ 45π.Χ.
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ	29	31
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ	28	28
ΜΑΡΤΙΟΣ	31	31
ΑΠΡΙΛΙΟΣ	29	30
ΜΑΪΟΣ	31	31
ΙΟΥΝΙΟΣ	29	30
ΙΟΥΛΙΟΣ	31	31
ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ	29	30
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ	29	31
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ	31	30
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ	29	31
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ	29	31
	355	365

Σύμφωνα με το νέο πλέον Ιουλιανό ημερολόγιο κάθε τέταρτος χρόνος είχε μία ημέρα επί πλέον στον μήνα Φεβρουάριο, διότι η 24^η του μηνός αυτού υπολογιζόταν δύο φορές δίνοντας έτσι 29 ημέρες σύνολο.

Οι μήνες στο Ρωμαϊκό ημερολόγιο δεν ήταν χωρισμένοι σε εβδομάδες, οπότε και οι ημέρες δεν είχαν μία συγκεκριμένη ονομασία. Επειδή όμως έπρεπε με κάποιο τρόπο να προσδιορίζονται επ' ακριβώς, ακολουθήθηκε η εξής λογική: ορίστηκαν σε κάθε μήνα τρία σταθερά σημεία, τα οποία ήταν τα ακόλουθα:

1. η πρώτη ημέρα κάθε μηνός ονομάζεται «Kalendae».
2. η 7^η Μαρτίου, Μαΐου, Ιουλίου, Οκτωβρίου και η 5^η όλων των υπολοίπων μηνών καλείται «Nonnae».
3. η 15^η Μαρτίου, Μαΐου, Ιουλίου, Οκτωβρίου και η 13^η όλων των υπολοίπων μηνών καλείται «Idus».

Όταν ήθελαν να προσδιορίσουν την ημέρα η οποία τους ενδιέφερε, την αφαιρούσαν από τις πιο πάνω τρεις σταθερές. Πιο συγκεκριμένα:

1. αν η ημέρα που τους ενδιέφερε ήταν η 1^η οποιουδήποτε μήνα, την προσδιόριζαν με την ονομασία «kalendae».

1 ^η	KALENDAE
----------------	----------

και δίπλα προσέθεταν ως επιθετικό προσδιορισμό τον μήνα στον οποίον αναφέρονταν, π.χ. 'Kalendae Ianuariae, ...Februariae, Martiae...

2. αν η ημέρα που τους ενδιέφερε ήταν μία ανάμεσα στην 2^η και στην 7^η Μαρτίου, Μαΐου, Ιουλίου, Οκτωβρίου, ή μία ημέρα ανάμεσα στην 2^η και στην 5^η όλων των υπολοίπων μηνών, τότε την αφαιρούσαν από την 7^η ή την 5^η αναλόγως του μήνα, και προσέθεταν (+1) ημέρα, διότι υπολόγιζαν και την ίδια την 7^η ή 5^η.

Πιο συγκεκριμένα, για τους μήνες: Μάρτιο, Μάιο, Ιούλιο και Οκτώβριο ίσχυαν τα εξής:

(Στο παράδειγμα παρουσιάζεται ενδεικτικά ο Μάρτιος)

ΗΜΕΡΑ	ΟΝΟΜΑΣΙΑ	a.d. = ante diem = πριν από την 'Nonnae' Martiae
2 ^η	vi a.d. Nonnae Martiae	Διότι (7 - 2 + 1) = η vi ημέρα πριν την 'Nonnae' Martiae
3 ^η	v a.d. Nonnae Martiae	Διότι (7 - 3 + 1) = η v ημέρα πριν την 'Nonnae' Martiae
4 ^η	iv a.d. Nonnae Martiae	Διότι (7 - 4 + 1) = η iv ημέρα πριν την 'Nonnae' Martiae
5 ^η	iii a.d. Nonnae Martiae	Διότι (7 - 5 + 1) = η iii ημέρα πριν την 'Nonnae' Martiae
6 ^η	Pridiae Nonnae Mart.	Διότι είναι η 'παραμονή' της 'Nonnae' (Pridiae = παραμονή)
7 ^η	Nonnae Martiae	Διότι είναι ανήμερα της 'Nonnae' Martiae.

Ο υπολογισμός των ημερών 2^{ης} έως και 7^{ης}, που ήταν η 'Nonnae' των μηνών Μαρτίου, Μαΐου, Ιουλίου και Οκτωβρίου, γινόταν με βάση την αφαίρεση της τρέχουσας ημέρας από την 7^η, όμως επειδή υπολόγιζαν και την 7^η, γι' αυτό προσέθεταν πάντοτε (+1) ημέρα. Συνεπώς την 2^η ημέρα του Μαρτίου, Μαΐου, Ιουλίου και Οκτωβρίου την αποκαλούσαν ως «6^η (vi) ημέρα πριν (a.d. = ante diem) την 'Nonnae'», διότι (7-2+1=6). Ή πάλι η 5^η ημέρα του Μαρτίου την αποκαλούσαν ως «3^η (iii) ημέρα πριν την 'Nonnae'», διότι (7-5+1=3)

Ειδικά για τις ημέρες μεταξύ 2^{ης} και 5^{ης} όλων των υπολοίπων άλλων μηνών ίσχυαν ακριβώς τα ίδια, όπως πιο πάνω: (Ενδεικτικά ο μήνας Ιανουάριος)

ΗΜΕΡΑ	ΟΝΟΜΑΣΙΑ	a.d. = ante diem = πριν από την 'Nonnae' Ianuariae
2 ^η	iv a.d. Nonnae Ianuariae	Διότι (5 - 2 + 1) = η iv ημέρα πριν την 'Nonnae' Ianuariae
3 ^η	iii a.d. Nonnae Ianuariae	Διότι (5 - 3 + 1) = η iii ημέρα πριν την 'Nonnae' Ianuariae
4 ^η	Pridiae. Nonnae Ianuariae	Διότι είναι η παραμονή της 'Nonnae' Ianuariae
5 ^η	Nonnae Ianuariae	Διότι είναι ανήμερα της 'Nonnae' Ianuariae

3. αν η ημέρα που τους ενδιέφερε ήταν μία μεταξύ της 8^{ης} και 15^{ης} Μαρτίου, Μαΐου, Ιουλίου, Οκτωβρίου, ή μία ημέρα μεταξύ της 6^{ης} και 13^{ης} όλων των υπολοίπων μηνών, τότε την αφαιρούσαν από την 15^η ή την 13^η ημέρα αναλόγως του μήνα υπολογίζοντας όμως και την ίδια την 15^η ή την 13^η.

(Ενδεικτικά για τον μήνα Μάρτιο)

ΗΜΕΡΑ	ΟΝΟΜΑΣΙΑ	a.d. = ante diem = πριν από την 'Idus' Martiae
8 ^η	viii a.d. Idus Martiae	Διότι (15 - 8 + 1) = η viii ημέρα πριν την 'Idus' Martiae
9 ^η	vii a.d. Idus Martiae	Διότι (15 - 9 + 1) = η vii ημέρα πριν την 'Idus' Martiae
10 ^η	vi a.d. Idus Martiae	Διότι (15 - 10 + 1) = η vi ημέρα πριν την 'Idus' Martiae
11 ^η	v a.d. Idus Martiae	Διότι (15 - 11 + 1) = η v ημέρα πριν την 'Idus' Martiae
12 ^η	iv a.d. Idus Martiae	Διότι (15 - 12 + 1) = η iv ημέρα πριν την 'Idus' Martiae
13 ^η	iii a.d. Idus Martiae	Διότι (15 - 13 + 1) = η iii ημέρα πριν την 'Idus' Martiae
14 ^η	Pridiae Idus Martiae	Διότι είναι η παραμονή της Idus Martiae
15 ^η	Idus Martiae	Διότι είναι ανήμερα της Idus Martiae

Για τις ημέρες 6^η έως και 13^η όλων των υπολοίπων μηνών: (Ενδεικτικά ο Ιανουάριος):

ΗΜΕΡΑ	ΟΝΟΜΑΣΙΑ	a.d. = ante diem = πριν από την 'Idus' Ianuariae
6 ^η	viii a.d. Idus Ianuariae	Διότι (13 - 6 + 1) = η viii ημέρα πριν την 'Idus' Ianuariae
7 ^η	vii a.d. Idus Ianuariae	Διότι (13 - 7 + 1) = η vii ημέρα πριν την 'Idus' Ianuariae
8 ^η	vi a.d. Idus Ianuariae	Διότι (13 - 8 + 1) = η vi ημέρα πριν την 'Idus' Ianuariae
9 ^η	v a.d. Idus Ianuariae	Διότι (13 - 9 + 1) = η v ημέρα πριν την 'Idus' Ianuariae
10 ^η	iv a.d. Idus Ianuariae	Διότι (13 - 10 + 1) = η iv ημέρα πριν την 'Idus' Ianuariae
11 ^η	iii a.d. Idus Ianuariae	Διότι (13 - 11 + 1) = η iii ημέρα πριν την 'Idus' Ianuariae
12 ^η	Pridiae Idus Ianuariae	Διότι είναι η παραμονή της Idus Ianuariae
13 ^η	Idus Ianuariae	Διότι είναι ανήμερα της Idus Ianuariae

4. αν η ημέρα που τους ενδιέφερε ήταν μια μεταξύ της 16^{ης} Μαρτίου, Μαΐου, Ιουλίου, Οκτωβρίου και τέλος του μήνα, ή μεταξύ της 14^{ης} όλων των υπολοίπων μηνών έως το τέλος του μήνα, αφαιρούσαν από **την πρώτη του επομένου μηνός** την ημέρα που τους ενδιέφερε να υπολογίσουν. Μετά την αφαίρεση προσέθεταν (+2) ημέρες, διότι υπολόγιζαν τόσο την 1^η του επομένου μήνα όσο και την τελευταία του ήδη τρέχοντος μηνός. Επειδή η αφαίρεση γινόταν από την 1^η του επομένου μηνός, η ονομασία των ημερών του τρέχοντος μηνός γινόταν ως ...a.d. Kalendae και κατόπιν έβαζαν την ονομασία του επομένου μηνός.

Ο υπολογισμός ήταν ο ακόλουθος:

(Ενδεικτικά ο μήνας Μάρτιος):

ΗΜΕΡΑ	ΟΝΟΜΑΣΙΑ	a.d. = ante diem = πριν από την 'Kalendae' Apriliae
16 ^η	xvii a.d. Kalendae Apriliae	Διότι $(31 - 16 + 2) = 17$ η xvii ημέρα την Kalendae Apriliae
17 ^η	xvi a.d. kalendae Apriliae	Διότι $(31 - 17 + 2) = 16$ η xvi ημέρα την Kalendae Apriliae
18 ^η	xv a.d. kalendae Apriliae	Διότι $(31 - 18 + 2) = 15$ η xv ημέρα την Kalendae Apriliae
19 ^η	xiv a.d. kalendae Apriliae	Διότι $(31 - 19 + 2) = 14$ η xiv ημέρα την Kalendae Apriliae
20 ^η	xiii a.d. kalendae Apriliae	Διότι $(31 - 20 + 2) = 13$ η xiii ημέρα την Kalendae Apriliae
21 ^η	xii a.d. kalendae Apriliae	Διότι $(31 - 21 + 2) = 12$ η xii ημέρα την Kalendae Apriliae
22 ^η	xi a.d. kalendae Apriliae	Διότι $(31 - 22 + 2) = 11$ η xi ημέρα την Kalendae Apriliae
23 ^η	x a.d. kalendae Apriliae	Διότι $(31 - 23 + 2) = 10$ η x ημέρα την Kalendae Apriliae
24 ^η	ix a.d. kalendae Apriliae	Διότι $(31 - 24 + 2) = 9$ η ix ημέρα την Kalendae Apriliae
25 ^η	viii a.d. kalendae Apriliae	Διότι $(31 - 25 + 2) = 8$ η viii ημέρα την Kalendae Apriliae
26 ^η	vii a.d. kalendae Apriliae	Διότι $(31 - 26 + 2) = 7$ η vii ημέρα την Kalendae Apriliae
27 ^η	vi a.d. kalendae Apriliae	Διότι $(31 - 27 + 2) = 6$ η vi ημέρα την Kalendae Apriliae
28 ^η	v a.d. kalendae Apriliae	Διότι $(31 - 28 + 2) = 5$ η v ημέρα την Kalendae Apriliae
29 ^η	iv a.d. kalendae Apriliae	Διότι $(31 - 29 + 2) = 4$ η iv ημέρα την Kalendae Apriliae
30 ^η	iii a.d. Kalendae Apriliae	Διότι $(31 - 30 + 2) = 3$ η iii ημέρα την Kalendae Apriliae
31 ^η	Pridiae Kalendae Apriliae	Διότι είναι η παραμονή της Kalendae Apriliae

(Ενδεικτικά ο μήνας Ιανουάριος)

ΗΜΕΡΑ	ΟΝΟΜΑΣΙΑ	a.d. = ante diem = πριν από την 'Kalendae' Februariae
14 ^η	xix a.d. Kalendae Februariae	Διότι $(31 - 14 + 2) = 19$ η xix ημέρα πριν την Kalendae Februariae
15 ^η	xviii a.d. Kalendae Februariae	Διότι $(31 - 15 + 2) = 18$ η xviii ημέρα πριν την Kalendae Februariae
16 ^η	xvii a.d. Kalendae Februariae	Διότι $(31 - 16 + 2) = 17$ η xvii ημέρα πριν την Kalendae Februariae
17 ^η	xvi a.d. Kalendae Februariae	Διότι $(31 - 17 + 2) = 16$ η xvi ημέρα πριν την Kalendae Februariae
18 ^η	xv a.d. Kalendae Februariae	Διότι $(31 - 18 + 2) = 15$ η xv ημέρα πριν την Kalendae Februariae
19 ^η	xiv a.d. Kalendae Februariae	Διότι $(31 - 19 + 2) = 14$ η xiv ημέρα πριν την Kalendae Februariae
20 ^η	xiii a.d. Kalendae Februariae	Διότι $(31 - 20 + 2) = 13$ η xiii ημέρα πριν την Kalendae Februariae
21 ^η	xii a.d. Kalendae Februariae	Διότι $(31 - 21 + 2) = 12$ η xii ημέρα πριν την Kalendae Februariae
22 ^η	xi a.d. Kalendae Februariae	Διότι $(31 - 22 + 2) = 11$ η xi ημέρα πριν την Kalendae Februariae
23 ^η	x a.d. Kalendae Februariae	Διότι $(31 - 23 + 2) = 10$ η x ημέρα πριν την Kalendae Februariae
24 ^η	ix a.d. Kalendae Februariae	Διότι $(31 - 24 + 2) = 9$ η ix ημέρα πριν την Kalendae Februariae
25 ^η	viii a.d. Kalendae Februariae	Διότι $(31 - 25 + 2) = 8$ η viii ημέρα πριν την Kalendae Februariae
26 ^η	vii a.d. Kalendae Februariae	Διότι $(31 - 26 + 2) = 7$ η vii ημέρα πριν την Kalendae Februariae
27 ^η	vi a.d. Kalendae Februariae	Διότι $(31 - 27 + 2) = 6$ η vi ημέρα πριν την Kalendae Februariae
28 ^η	v a.d. Kalendae Februariae	Διότι $(31 - 28 + 2) = 5$ η v ημέρα πριν την Kalendae Februariae
29 ^η	iv a.d. Kalendae Februariae	Διότι $(31 - 29 + 2) = 4$ η iv ημέρα πριν την Kalendae Februariae
30 ^η	iii a.d. Kalendae Februariae	Διότι $(31 - 30 + 2) = 3$ η iii ημέρα πριν την Kalendae Februariae
31 ^η	Pridiae Kalendae Februariae	Διότι είναι η παραμονή της Kalendae Februariae